

Нові правила закупівель з ознакою COVID-19

Верховна Рада знову змінює правила закупівель з ознакою COVID-19. Нагадаємо, що **на початку епідемії коронавірусної хвороби навесні 2020 року були внесені зміни до Закону України «Про публічні закупівлі»** (далі — Закон про закупівлі, Закон), **згідно з якими закупівля усього, що може знадобитися для боротьби з COVID-19, незалежно від особи замовника (чи то лікарня, чи то будь-який інший замовник), виводилася з-під дії Закону.**

Деталі нововведень були затверджені вже Урядом у постанові від 20.03.2021 № 225 «Деякі питання закупівлі товарів, робіт і послуг, необхідних для здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню та поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, на території України». Цією постановою затверджено сам Порядок проведення таких закупівель (далі — Порядок № 225) та Перелік товарів, робіт і послуг, на яких поширювався режим COVID-закупівель (далі — Перелік № 225).

Деякі «коронавірусні» товари також було звільнено від ПДВ і постановою Кабінету Міністрів України від 20.03.2020 № 224 затверджено Перелік товарів (у тому числі лікарських засобів, медичних виробів та / або медичного обладнання), необхідних для виконання заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, операції з ввезення яких на митну територію України та / або операції з постачання яких на митній території України звільняються від оподаткування податком на додану вартість.

Порівняльна таблиця до Закону про закупівлі з урахуванням змін, внесених Законом № 1599

БУЛО (до 23.07.2021 включно)	СТАЛО (з 24.07.2021)
-------------------------------------	-----------------------------

Розділ X ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

...

З¹. Установити, що дія цього Закону не поширюється на випадки, якщо предметом закупівлі є товари, роботи чи послуги, необхідні для виконання заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій коронавірусної хвороби (COVID-19). Перелік таких товарів, робіт чи послуг та порядок їх закупівлі затверджуються Кабінетом Міністрів України.

За результатами такої закупівлі в електронній системі закупівлі замовник оприлюднює звіт про договір про закупівлю, укладений без використання електронної системи закупівель, договір про закупівлю та всі додатки до нього, звіт про виконання договору про закупівлю відповідно до статті 10 цього Закону.

У разі недотримання вимог щодо публікації таких звітів винні особи притягаються до відповідальності відповідно до закону.

Розділ X ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

...

З¹. Установити, що на період дії встановленого Кабінетом Міністрів України карантину, відповідно до **Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб»**, дія цього Закону не поширюється на випадки, якщо предметом закупівлі є лікарські засоби, вакцини або інші медичні імунобіологічні препарати, розхідні матеріали для надання медичної допомоги хворим на COVID-19 та медичні вироби для вакцинації від COVID-19, медичне обладнання для закладів охорони здоров'я, що надають допомогу пацієнтам, хворим на COVID-19, системи постачання медичних газів, необхідні для виконання заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій коронавірусної хвороби (COVID-19). Перелік таких лікарських засобів та порядок їх закупівлі затверджуються Кабінетом Міністрів України.

За результатами такої закупівлі в електронній системі закупівель замовник оприлюднює звіт про договір про закупівлю, укладений без використання електронної системи закупівель, договір про закупівлю та всі додатки до нього, звіт про виконання договору про закупівлю відповідно до статті 10 цього Закону.

У разі недотримання вимог щодо публікації таких звітів винні особи притягаються до відповідальності відповідно до закону.

Установити, що на період дії встановленого Кабінетом Міністрів України карантину, відповідно до Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб», закупівля товарів (крім лікарських засобів, вакцин або інших медичних імунобіологічних препаратів, розхідних матеріалів для надання медичної допомоги хворим на COVID-19 та медичних виробів для вакцинації від COVID-19, медичного обладнання для закладів охорони здоров'я, що надають допомогу пацієнтам, хворим на COVID-19, систем постачання медичних газів) та послуг, необхідних для виконання заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій коронавірусної хвороби (COVID-19), здійснюється в порядку, встановленому цим Законом для спрощених закупівель.

До 23.07.2021 включно COVID-закупівлі здійснювалися за прямим договором з будь-яким постачальником, однак за результатами такої закупівлі в електронній системі закупівель (далі — ЕСЗ) замовник мав оприлюднити звіт про договір про закупівлю, укладений без використання електронної системи закупівель, договір про закупівлю та всі додатки до нього, звіт про виконання договору про закупівлю відповідно до статті 10 Закону. Порядок № 225 також передбачив планування закупівель «на підставі наявної потреби». Усі ці заходи мала здійснити спеціально призначена для цілей COVID-закупівель уповноважена замовником особа.

Такі правила діяли для всіх закупівель, незалежно від їх очікуваної вартості, за умови, що предмет закупівлі був включений до Порядку № 225. Нагадаємо, що Порядок № 225 також містив деякі обмеження щодо кола замовників, які могли закуповувати за правилами COVID-закупівель ті чи інші товари, роботи, послуги, однак чимало замовників ці обмеження або не зрозуміли, або умисно проігнорували, виправдовуючись екстреною ситуацією, що склалася у зв'язку з епідемією. Детальніше про це ми вже писали на порталі RADNUK.COM.UA у статті [«Три умови законності COVID-закупівель»](#).

Однак з 24.07.2021 правила міняються, адже саме з цього дня набирає чинності Закон України від 01.07.2021 № 1599-IX «Про внесення зміни до розділу Х „Прикінцеві та перехідні положення“ Закону України „Про публічні закупівлі“ щодо виключення можливості здійснення закупівель без використання електронної системи закупівель» (далі — Закон № 1599).

Починаючи з 24.07.2021 усі COVID-закупівлі діляться на дві групи:

перша група, так би мовити, найпотрібнішого для медичної сфери — закуповуватиметься, як і раніше, за прямими договорами без застосування Закону про закупівлі, однак з публікацією в ЕСЗ відповідних звітів про договір про закупівлю, укладений без використання ЕСЗ та про його виконання, а також самого договору з усіма додатками (перелік товарів першої групи та порядок їх закупівлі має затвердити Уряд);

друга група — усі інші товари та послуги (але не роботи!), які можуть знадобитися для протидії COVID-19, придбаватимуться в порядку, встановленому для спрощених закупівель.

Саме такий був задум законотворців. Однак на практиці вийшло не все так гладко. Розглянемо законодавчі нововведення детально.

Група 1. Найпотрібніше для медичної сфери

Абзацами 1–3 пункту 3-1 розділу Х «Прикінцеві та перехідні положення» Закону про закупівлі (у редакції з урахуванням Закону № 1599) передбачено, що **на період дії**

карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України відповідно до Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб», дія Закону про закупівлі не поширюється на випадки, якщо предметом закупівлі є лікарські засоби, вакцини або інші медичні імунобіологічні препарати, розхідні матеріали для надання медичної допомоги хворим на COVID-19 та медичні вироби для вакцинації від COVID-19, медичне обладнання для закладів охорони здоров'я, що надають допомогу пацієнтам, хворим на COVID-19, системи постачання медичних газів, необхідні для виконання заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій коронавірусної хвороби (COVID-19). Перелік таких лікарських засобів та порядок їх закупівлі затверджуються Кабінетом Міністрів України.

За результатами такої закупівлі в електронній системі закупівель замовник оприлюднює звіт про договір про закупівлю, укладений без використання електронної системи закупівель, договір про закупівлю та всі додатки до нього, звіт про виконання договору про закупівлю відповідно до статті 10 цього Закону.

У разі недотримання вимог щодо публікації таких звітів винні особи притягаються до відповідальності відповідно до закону.

Здавалося б, усе зрозуміло: COVID-закупівлі першої групи будуть здійснюватися так само, як до прийняття Закону № 1599. Тобто за результатами такої закупівлі в електронній системі закупівель замовник оприлюднює звіт про договір про закупівлю, укладений без використання ЕСЗ, договір про закупівлю та всі додатки до нього, звіт про виконання договору про закупівлю відповідно до статті 10 Закону про закупівлі. Конкретний порядок здійснення таких закупівель ще має бути затверджено Кабінетом Міністрів України, хоча не виключено, що Уряд обмежиться внесенням правок до Порядку № 225 (який станом на 24.07.2021 формально чинний). На погодження актів Уряду із Законом № 1599 надано один місяць.

Однак ключове питання, **які саме товари мають закуповуватися за правилами першої групи, наразі залишилося відкритим, і жоден акт Уряду цю прогалину не заповнить!**

Зверніть увагу: відповідно до абзацу 1 пункту 3¹ розділу Х «Прикінцеві та перехідні положення» Закону про закупівлі (у редакції з урахуванням Закону № 1599) на період дії встановленого Урядом карантину (до речі, з тексту Закону № 1599 не зрозуміло, якого саме карантину!) *з-під дії Закону виведено не лише лікарські засоби, але й цілий ряд інших товарів:* вакцини, інші медичні імунобіологічні препарати, розхідні матеріали, системи постачання медичних газів, медичне обладнання спеціального призначення. Однак у тому самому абзаці зазначено (дослівно) таке: «Перелік таких лікарських засобів та порядок їх закупівлі затверджуються Кабінетом Міністрів України».

Інакше кажучи: Закон № 1599 вивів з-під дії Закону про закупівлі цілий ряд товарів, однак Урядом делеговано повноваження на затвердження переліку лише

лікарських засобів та порядку придбання лише таких лікарських засобів!

Виникає запитання: це прогалина в Законі, яку Уряд спробує заповнити власною постановою, зробивши вигляд, що його дійсно уповноважили визначити конкретний перелік та порядок закупівлі усіх товарів першої групи COVID-закупівель, а не лише лікарських засобів, ЧИ парламент дійсно мав на меті дозволити замовникам на власний розсуд придбавати товари першої групи COVID-закупівель, за винятком лікарських засобів, перелік і порядок придбання яких делеговано визначити Кабінету Міністрів України?

Як зазначалося вище, Уряд зможе тримати інтригу місяць — саме стільки часу йому надано Законом № 1599 для приведення власних актів із цим законом. На наш погляд, у Законі № 1599 міститься описка, адже згідно з пояснювальною запискою до законопроекту № 3715 від 18.06.2020, який і став Законом № 1599, парламент мав на меті максимально знизити корупційні ризики та перевести більшість COVID-закупівель у конкурентне русло.

Та що робити увесь цей час COVID-замовникам? І як бути, якщо за місяць постановою Уряду буде визначено повний перелік усіх товарів першої групи COVID-закупівель, що включатиме не лише лікарські засоби, але й розхідні матеріали та медичне обладнання?

Дія Порядку № 225 та Переліку № 225 після 24.07.2021

Станом на день набрання чинності Законом № 1599 Порядок № 255 та Перелік № 225 чинні лише формально, а фактично - втратили чинність з 24.07.2021. Тобто Порядок № 225 та Перелік № 225 з 24.07.2021 не підлягають застосуванню, хоча окремого акта Уряду про визнання їх нечинними ще не видано.

Річ у тім, що Порядок № 225 та Перелік № 225 видані на виконання пунктів 8 та 9 розділу I Закону України від 17.03.2020 № 530-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)», перший з яких втратив чинність ще 20.04.2020 – з дня введення в дію нової редакції Закону про закупівлі, а другий – внаслідок та одночасно з набранням чинності Законом № 1599 (бо згідно з загальноновизнаним принципом права Lex posterior derogat priori два однопредметні акти не можуть діяти одночасно: новий акт автоматично припиняє дію попереднього).

Разом з тим Кабінет Міністрів України, як і будь-який інший орган влади в Україні, в силу прямої вказівки у статті 19 Конституції України може видавати нормативно-правові акти і регулювати якісь суспільні відносини лише за наявності повноважень, наданих законом. Відповідно до частини 1 статті 49 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» Кабінет Міністрів України на основі та на виконання Конституції і законів України, актів Президента України, постанов Верховної Ради України, прийнятих відповідно до Конституції та законів України, видає обов'язкові для виконання акти — постанови і розпорядження.

Таким чином, втрата чинності законом (його окремою нормою), на виконання якого було прийнято акт Уряду, спричиняє фактичну втрату чинності і актом Уряду (незалежно від того, буде чи не буде в майбутньому прийнято окремий акт Уряду з цього питання).

З урахуванням викладеного з **24.07.2021 Порядок № 225 та Перелік № 225 фактично втрачають чинність та застосуванню не підлягають.**

Як та які товари групи 1 можна закуповувати до моменту приведення актів Уряду у відповідність до Закону № 1599?

В абзаці 1 пункту 3¹ розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» Закону про закупівлі (у редакції з урахуванням Закону № 1599) перелічено такі підгрупи товарів:

лікарські засоби, вакцини або інші медичні імунобіологічні препарати;

розхідні матеріали для надання медичної допомоги хворим на COVID-19;

медичні вироби для вакцинації від COVID-19;

медичне обладнання для закладів охорони здоров'я, що надають допомогу пацієнтам, хворим на COVID-19;

системи постачання медичних газів, необхідні для виконання заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій коронавірусної хвороби (COVID-19).

Насамперед зупинимось на підгрупі 1, адже відповідно до Закону № 1599 саме для товарів цієї підгрупи — лікарських засобів — Уряд має визначити перелік та порядок закупівлі. Звертаємо увагу: у Законі найменування перелічені через кому, однак насправді **всі товари цієї підгрупи є лікарськими засобами** (див. абзац 3 пункту 5 Календаря профілактичних щеплень України, затвердженого наказом МОЗ від 16.09.2011 № 595, зареєстрованого у Мін'юсті 10.10.2011 за № 1159/19897). Тобто, в дійсності у Законі № 1599 мало бути написано так: «лікарські засоби, у тому числі вакцини та інші медичні імунобіологічні препарати», а натомість законотворці вирішили поставити коми, залишивши інтригу, про які лікарські засоби йде мова: будь-які чи лише ті, що призначені для надання медичної допомоги хворим на COVID-19. Разом з тим, навіть таке сумнівне нормотворче рішення не змінить правової природи вакцин та інших імунобіологічних препаратів як лікарських засобів. Саме такою позицією послуговуватимемось і надалі: вакцини та імунобіологічні препарати охоплюються терміном «лікарські засоби» навіть не зважаючи

на те, що в Законі № 1599 вони перелічені через кому.

Виключення лікарських засобів для надання медичної допомоги хворим на COVID-19 зі сфери дії Закону про закупівлі поставлено в залежність від затвердження Урядом відповідного переліку таких лікарських засобів та порядку їх закупівлі. Це означає, що **допоки Кабінет Міністрів України не затвердить перелік та порядок закупівлі лікарських засобів для надання медичної допомоги хворим на COVID-19, норма абзацу 1 пункту 3¹ розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» Закону про закупівлі (у редакції з урахуванням Закону № 1599) у частині закупівлі таких лікарських засобів є мертвою, бо не поширюється на жодні лікарські засоби взагалі.**

А тому починаючи з 24.07.2021 і до моменту набрання чинності постановою Уряду, прийнятою на виконання Закону № 1599, замовникам, чиї закупівлі лікарських засобів не можуть чекати, слід керуватися загальними положеннями Закону про закупівлі. Усім решта рекомендуємо дочекатися відповідного акта Уряду і спрощеного порядку проведення закупівлі лікарських засобів для надання допомоги хворим на COVID-19.

Що стосується всіх інших підгруп товарів першої групи, то Закон № 1599 не ставить закупівлю цих товарів у залежність від прийняття Урядом якогось нормативно-правового акта. А тому **починаючи з 24.07.2021 решта (окрім лікарських засобів, включаючи вакцини або інші медичні імунобіологічні препарати, для надання медичної допомоги хворим на COVID-19) товарів групи 1 закуповується замовниками без застосування Закону про закупівлі, тобто за договорами без використання ЕСЗ.**

При цьому замовники зобов'язані оприлюднювати в ЕСЗ звіт про договір про закупівлю, укладений без використання ЕСЗ, договір про закупівлю та всі додатки до нього, звіт про виконання договору про закупівлю відповідно до статті 10 Закону. Організація проведення таких закупівель здійснюється замовником на власний розсуд, адже Порядок № 225, як зазначалося вище, втрачає чинність фактично з набранням чинності Законом № 1599, а затвердження нового порядку закупівлі зазначених товарів Урядом не делеговано.

Зверніть увагу на конкретизацію кола замовників, які можуть здійснювати COVID-закупівлі товарів групи 1 без застосування Закону (вказівка на коло замовників закладена вже у назві предмета закупівлі, наприклад, медичне обладнання для закладів охорони здоров'я, що надають допомогу пацієнтам, хворим на COVID-19).

Також звертаємо увагу замовників, що придбаватимуть медичне обладнання чи системи постачання медичних газів, що потребуватимуть монтажу чи якихось пусконаладжувальних робіт. До групи 1 входять виключно товари, а послуги – то вже група 2, що придбавається за спрощеними закупівлями. Саме тому, щоб не отримати «чемодан без ручки» у вигляді поставленого, але не змонтованого обладнання, пропонуємо зазначати в договорі на придбання такого обладнання, що монтаж входить в ціну товару (і відповідно НЕ виділяти послугу монтажу ані в ціні товару, ані в рахунку на оплату, ані в платіжних документах).

А що робити, якщо Уряд протягом місяця таки затвердить універсальний порядок та перелік здійснення COVID-закупівлі усіх товарів групи 1, а не лише лікарських засобів, як це передбачено Законом № 1599? Такі акти Уряду, як і акти будь-яких інших органів влади, видані з перевищенням наданих законом повноважень, будуть незаконними (звісно не в цілому, а у тій його частині, що видана з перевищенням повноважень). Однак цей факт не зупинить державних аудиторів: як урядовий орган контролю вони можуть констатувати порушення визначеного Кабінетом Міністрів України порядку щоразу, як його бачитимуть, незалежно від (не)законності такого акта Уряду.

А тому замовникам, які не готові відстоювати свою правоту в суді, наприклад у разі придбання медичного обладнання, не включеного до урядового переліку, ми порадимо таки дотримуватися майбутніх актів Кабінету Міністрів України, виданих на виконання Закону № 1599, і в тій частині, що стосуватиметься закупівлі товарів, на визначення переліку та порядку придбання яких Уряд ніхто не вповноважував.

Група 2. Інші товари та послуги для боротьби з COVID-19

Абзацом 4 пункту 3¹ розділу Х «Прикінцеві та перехідні положення» Закону про закупівлі (у редакції з урахуванням Закону № 1599) встановлено, що на період дії встановленого Кабінетом Міністрів України карантину, відповідно до Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб», закупівля товарів *(крім лікарських засобів, вакцин або інших медичних імунобіологічних препаратів, розхідних матеріалів для надання медичної допомоги хворим на COVID-19 та медичних виробів для вакцинації від COVID-19, медичного обладнання для закладів охорони здоров'я, що надають допомогу пацієнтам, хворим на COVID-19, систем постачання медичних газів)* та послуг, необхідних для виконання заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій коронавірусної хвороби (COVID-19), здійснюється в порядку, встановленому цим Законом для спрощених закупівель.

Детально про новий порядок проведення спрощених закупівель читайте на порталі [RADNUK.COM.UA](https://radnuk.com.ua) в статті [«Алгоритм проведення спрощеної закупівлі з 26.06.2021»](#). Також для проведення спрощеної закупівлі порталі [RADNUK.COM.UA](https://radnuk.com.ua) у розділі «Зразки замовникам» розроблені приклади документів:

[форма оголошення про проведення спрощеної закупівлі;](#)

[оголошення про проведення спрощеної закупівлі з вимогами до учасника;](#)

[протокол уповноваженої особи про затвердження та оприлюднення оголошення про проведення спрощеної закупівлі, проєкту договору про закупівлю та вимог до учасника щодо закупівлі товарів, робіт чи послуг;](#)

протокол про відповідь на звернення;

протокол про відповідь на звернення та внесення змін (спрощена закупівля);

протокол про роз'яснення на вимогу учасника;

протокол про внесення змін з власної ініціативи (спрощена закупівля);

протокол розгляду пропозицій, визнання переможця закупівлі;

протокол розгляду пропозиції (без аукціону) та намір укласти договір про закупівлю;

протокол відхилення пропозиції п. 1 ч. 13 ст. 14 Закону;

протокол відхилення пропозиції п. 2 ч. 13 ст. 14 Закону;

протокол відхилення пропозиції п. 3 ч. 13 ст. 14 Закону;

протокол відхилення пропозиції п. 4 ч. 13 ст. 14 Закону;

протокол відміни спрощеної закупівлі.

Інакше кажучи, **до групи 2 увійшли всі інші товари, крім перелічених у групі 1, а також послуги, необхідні для виконання заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій коронавірусної хвороби (COVID-19).**

Зверніть увагу: ані група 1, ані група 2 не включає роботи. Група 1 включає лише товари, підгрупи яких чітко названі в Законі № 1599. Група 2 включає будь-які товари та послуги, але лише за умови, що замовник продемонструє зв'язок між цими товарами / послугами та протидією COVID-19.

Закупівлі товарів та послуг групи 2, незалежно від їх вартості, здійснюються за правилами, встановленими Законом для спрощених закупівель. Інакше кажучи: «ковідні» товари та послуги другої групи замовник має закуповувати за правилами спрощених закупівель і в тих випадках, коли їх вартість є меншою за 50 тис. грн.. або ж дорівнює або більша 200 тис. грн. (1,5 млн — для спец замовників).

Окрім того, прямо встановлений Законом № 1599 обов'язок закуповувати ковідні товари та послуги другої групи за правилами спрощених закупівель ставить під

сумнів можливість застосування частини 7 статті 3 Закону про закупівлі (що визначає випадки, коли замовники вправі не проводити спрощені закупівлі), у тому числі проведення закупівель з використанням електронних каталогів.

На жаль, законодавець вдруге наступив на ті самі граблі. Точнісінько така сама ситуація склалася у березні 2020 року із прийняттям Закону України від 17.03.2020 № 530-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)» та першої редакції Порядку № 225.

Усі читачі, причетні до COVID-закупівель, пам'ятають той момент: уся країна чекає на можливість закуповувати найнеобхідніше для боротьби з недугою без тендерів, а натомість отримує блокаду будь-яких COVID-закупівель, хоч би й ціною в кілька тисяч гривень, на 48 годин (на той момент усі COVID-закупівлі згідно з Переліком № 225 були виведені з-під дії Закону про закупівлі, а Порядок № 225 дозволяв придбавати такі предмети закупівлі не раніше ніж через 48 годин з моменту оприлюднення інформації про закупівлю в ЕСЗ).

Зрозуміло, що застосування спрощених закупівель не завжди буде доцільним, наприклад, якщо йтиметься про дрібні закупівлі до 50 тис. грн. Якби йшлося про будь-який інший предмет закупівлі, непричетний до боротьби з COVID-19, то для закупівлі до 50 тис. грн замовник уклав би договір без використання ЕСЗ. Так само договір без використання ЕСЗ міг би бути укладений і на суму від 50 до 200 тис. грн, якби йшлося, наприклад, про закупівлю за нагальною потребою (пункт 3 частини 7 статті 3 Закону).

Ми бачимо два шляхи дій для замовників, які не бажають зайвий раз проводити спрощені закупівлі і хочуть ризикнути та укласти договір без використання ЕСЗ:

Шлях 1. Якщо це можливо, не показувати зв'язок між закупівлю та заходами протидії COVID-19. За змістом Закону № 1599 замовник самостійно приймає рішення щодо взаємозв'язку предмета COVID-закупівлі другої групи з виконанням заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій коронавірусної хвороби (COVID-19), а отже і про застосування спрощених закупівель. Зрештою антисептики для рук допомагають боротися не лише з коронавірусом, але й ще з тисячами відомих і невідомих науці вірусів та бактерій. На жаль, цей шлях недоступний замовникам, що витрачають кошти, виділені саме для боротьби з COVID-19.

Шлях 2. Розтлумачити абзац 4 пункту 3¹ розділу Х «Прикінцеві та перехідні положення» Закону про закупівлі (у редакції з урахуванням Закону № 1599) у взаємозв'язку з іншими нормами Закону, стверджуючи, що обов'язок проведення спрощених закупівель для придбання товарів та послуг другої групи COVID-закупівель не відмінняє дію інших норм Закону, дотичних до спрощених закупівель, зокрема тих, що встановлюють:

правила проведення закупівель на суму, що не перевищує 50 тис. грн (частина 3 статті 3 Закону);

випадки, коли придбання замовником товарів, робіт і послуг, вартість яких дорівнює або перевищує 50 тис. грн та є меншою за вартість, що встановлена у пунктах 1 та 2 частини першої статті 3 Закону, здійснюється без застосування порядку проведення спрощених закупівель (частина 7 статті 3 Закону).

Такий підхід ризиковий, але у критичних випадках дозволить застосувати законодавчі нововведення, мета яких, як здається, — полегшити, а не ускладнити проведення COVID-закупівель. Ризик полягає у тому, що державні аудитори можуть розцінити такий хід як придбання товарів, робіт і послуг до / без проведення процедур закупівель / спрощених закупівель відповідно до вимог Закону, за що частиною 3 статті 164-14 КУпАП передбачено накладення штрафу на службових (посадових), уповноважених осіб замовника у розмірі від тисячі п'ятсот до трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (25 500-51 000 грн).

Доля договорів про COVID-закупівлі, укладені до 23.07.2021 включно

Згідно з частиною 1 статті 58 Конституції України закони та інші нормативно-правові акти не мають зворотної дії в часі, крім випадків, коли вони пом'якшують або скасовують відповідальність особи. У зв'язку з цим договори про COVID-закупівлі, укладені до 23.07.2021 включно, виконуються до завершення строку їх дії.

Детальніше читайте у статтях [«Строк дії договору про COVID-закупівлю»](#) та [«Стаття 631 ЦКУ в закупівлі з ознакою COVID-19»](#).

А от розширювати номенклатуру товарів за договорами про COVID-закупівлі, що були укладені до 23.07.2021, не рекомендуємо. Відповідно до частини 3 статті 5 ЦК України, **якщо цивільні відносини виникли раніше і регулювалися актом цивільного законодавства, який втратив чинність, новий акт цивільного законодавства застосовується до прав та обов'язків, що виникли з моменту набрання ним чинності**. Інакше кажучи, розширення асортименту товару за таким договором призведе до виникнення нових прав та обов'язків, які вже не регламентуватимуться Порядком № 225 та Переліком № 225 (бо ті втратили чинність фактично з 24.07.2021).

Строк дії Закону № 1599

Перші, введені в березні 2020, правила здійснення COVID-закупівель були строковими і мали діяти лише три місяці. Потім норму зробили безстроковою, і от тепер Законом № 1599 знову встановлено чіткі рамки: особливі правила здійснення COVID-закупівель діятимуть лише **до завершення карантину**, встановленого Кабінетом Міністрів України відповідно до Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб».

Станом на 24.07.2021 такий карантин встановлено постановою Уряду від 09.12.2020 №

1236 «Про встановлення карантину та запровадження обмежувальних протиепідемічних заходів з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» і він діє до 31.08.2021.

Підкреслимо: строк дії карантину визначає саме період, протягом якого замовники вправі укласти договори про COVID-закупівлю відповідно до пункту 3¹ розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» Закону про закупівлі (у редакції з урахуванням Закону № 1599), а не строк дії таких договорів. Тобто замовники визначають строк дії відповідного договору про COVID-закупівлю за загальними правилами (з урахуванням бюджетного року, наявної потреби в предметі закупівлі і т. д.).

Висновки

З 24.07.2021 Порядок № 225 та Перелік № 225 фактично втрачають чинність внаслідок набрання чинності Законом № 1599.

Договори про COVID-закупівлі, укладені до 23.07.2021 включно, виконуються до завершення строку їх дії.

Починаючи з 24.07.2021 і до моменту набрання чинності постановою Уряду, прийнятою на виконання Закону № 1599, замовникам, чиї закупівлі не можуть чекати, при закупівлі лікарських засобів (у тому числі вакцин або інших медичних імунобіологічних препаратів) слід керуватися загальними положеннями Закону про закупівлі. Усім решта рекомендуємо дочекатися відповідного акта Уряду і спрощеного порядку проведення закупівлі таких лікарських засобів.

Починаючи з 24.07.2021 розхідні матеріали для надання медичної допомоги хворим на COVID-19, медичні вироби для вакцинації від COVID-19, медичне обладнання для закладів охорони здоров'я, що надають допомогу пацієнтам, хворим на COVID-19 та системи постачання медичних газів, необхідні для виконання заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій коронавірусної хвороби (COVID-19), — закуповуються замовниками без застосування Закону про закупівлі. При цьому замовники зобов'язані оприлюднювати в ЕСЗ звіт про договір про закупівлю, укладений без використання ЕСЗ, договір про закупівлю та всі додатки до нього, звіт про виконання договору про закупівлю відповідно до статті 10 Закону. Організація проведення таких закупівель, а також визначення конкретної номенклатури товарів здійснюються замовником на власний розсуд.

Додатково на порталі RADNUK.COM.UA:

[«Алгоритм проведення спрощеної закупівлі з 26.06.2021»](#)

«Строк дії договору про COVID-закупівлю»;

«Стаття 631 ЦКУ в закупівлі з ознакою COVID-19».